

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики

7 травня 2025 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку, колеги! Вибачте за невелике затримання.

Отже, давайте розпочинати засідання. Проект порядку денного наданий. Я одразу скажу, що я там понаписував вже листи, щоб ми послухали, Володимире Михайловичу, те, що ми обговорювали з тобою і з колегами, щоб ми в ДЕСС все ж таки розібралися, що там дійсно відбувається. Чекаю на відповіді і будемо їх збирати. В сенсі... що відбувається і давайте, типу, ми вас запрошуємо і хочемо тут послухати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. І ми вживу зберемося, швидше за все, так?

ПОТУРАЄВ М.Р. Послухати. Да. Вживу треба. Да, абсолютно. Так само, як...

Отже, проект порядку денного наданий, колеги. Якщо немає заперечень, прошу його підтримати. Хто за те, щоб підтримати запропонований порядок денний, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримались? Дякую, колеги. Рішення прийнято.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за. Вибачайте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратович.

Колеги, переходимо до першого питання відповідно. Законопроект № 9495 – це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про охорону дитинства" щодо захисту прав депортованих, примусово переміщених дітей, друге читання.

Тетяна Василівна Скрипка, вам слово, будь ласка. І я би хотів тоді, щоб, може, там і пані Дар'я Герасимчук прокоментувала. Тому що якісь там дивні у нас сигнали: чи він потрібен, чи не потрібен, чи він там щось дублює, чи там не дублює. Були питання просто, коли обговорювали проект порядку денного засідання Верховної Ради.

Давайте якось спільно визначимось, щоб я чітко розумів, що у нас є спільна позиція всіх залучених сторін і що ми наполягаємо на його внесенні в зал, якщо у нас спільна така позиція. Добре?

Тетяно Василівно, будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Да. Вітаю, колеги!

Ну насправді я хочу всім нагадати, що даний законопроект, він зрештою мав на меті законодавчо визначити такі поняття як депортація дитини та примусове переміщення дитини. Можливо тому і виникли зараз якісь питання щодо неузгодженості саме термінології, тому що у нас в

законодавстві вже зустрічається термін депортована дитина і примусово переміщена дитина, але даний законопроект говорить про термінологію самого процесу. Тобто процес "депортація дитини" і процес "примусове переміщення дитини", вони абсолютно, скажімо так, відрізняються, тому що один визначає – дитина як особа і термін про дитину, а другий – сам процес, який відбувається по відношенню до наших дітей, чи-то депортація, чи примусове переміщення. Тому ми проаналізували вже наше законодавство, зокрема, де зустрічається термін депортована дитина і примусово переміщена дитина, то наразі неузгодженостей, на наш погляд, немає, ну принаймні ми їх не виявили. Тому власне і пропонуємо цим законопроектом впровадити у наше національне законодавство термінологію двох визначень, це депортація дитини і примусове переміщення дитини.

Також до другого читання надійшла пропозиція, зокрема до нас в комітет, також надходили звернення і до Верещук Ірини Андріївни, яка постійно зустрічається з родинами загиблих і з іншими представниками, і також була пропозиція розширити сам статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройного конфлікту, і доповнити цей статус наступними категоріями, що дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, чиї батьки або один з батьків зникли безвісти за особливих обставин або померли, загинули внаслідок отриманих у результаті збройного конфлікту поранення, контузії або каліцтва на території України чи за кордоном.

Власне даний законопроект запроваджує два терміни і розширює статус тим змістом, який я щойно зачитала.

Вчора було засідання підкомітету, ми розглянули детально таблицю до другого читання і зрештою підкомітет пропонує на комітеті підтримати і затвердити нашу пропозицію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяно Василівно, питання. Оця от нова редакція, я так розумію, однієї з цих поправок, вона вже внесена в таблицю?

СКРИПКА Т.В. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тобто це буде в редакції комітету?

СКРИПКА Т.В. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. А яка це буде поправка? Бо треба просто зазначити, що вона буде в редакції комітету.

СКРИПКА Т.В. Правка № 2.

ПОТУРАЄВ М.Р. Окей. Дякую.

Тоді я просив би, колеги, забезпечити все ж таки єдину позицію в трикутнику: ми, Кабінет Міністрів і відповідно Офіс Президента, який цим активно займається. Пані Дарія, добре? Щоб там ми розуміли, що всі протиріччя, які там хтось, я не знаю хто, експерт там знайшов, побачив, щоб ми сказали, що вони прибрані, а це дійсно важливі абсолютно уточнення, які необхідні просто для того, щоб захищати дітей і повертати дітей.

ГЕРАСИМЧУК Д.М. Микито Руслановичу, з моєї сторони підтримка вся є повністю, тому що це справді необхідно, і не бачу тут ніякого дублювання абсолютно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Дарино.

Отже, колеги, тоді, якщо немає...

А, я бачу, пані Ірино, будь ласка.

ПОСТОЛОВСЬКА І.О. Добрий день! Ми також повністю підтримуємо цей законопроект. Єдине, що хотіла зазначити, що ... (*нерозбірливо*) Закон 3099, де також зазначено, що діти, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації, також вважаються діти, які втратили батьків, одного з батьків – опікуна, опікувальника або позбавлені батьківського піклування внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Тому просто тут ми б порекомендували також використати цю дефініцію в цьому законопроекті, щоб вони були узгоджені.

ПОТУРАЄВ М.Р. Воно враховано, пані Ірино? Тетяно Василівно, враховано те, що пані Ірина каже?

СКРИПКА Т.В. Так, так, пане голово, все враховано. У нас навіть ця термінологія вся, вона більш ширша, тому що той закон, який назвала пані Ірина, він звужує виключно до збройного конфлікту з Російською Федерацією, а у нас взагалі збройного конфлікту. Тобто він навіть включає наші поняття, вони включають ті поняття, які містить закон 3999.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ПОСТОЛОВСЬКА І.О. Але тут хотіла б наголосити, що тут іде мова про законних представників. Не лише біологічних батьків, але також законних представників. Можливо, ми можемо також обговорити це більш детально, якщо потрібно.

СКРИПКА Т.В. Пані Ірино, що ви маєте на увазі "законних представників"?

ПОСТОЛОВСЬКА І.О. Опікуни і піклувальники.

СКРИПКА Т.В. Так, а що мається на увазі? Що ми його узгодили з тою термінологією. Воно узгоджено.

САКУТА М.А. Перепрошую, чи можу я доповнити від Мінсоцполітики?

ПОТУРАЄВ М.Р. Зараз, зараз, пані Марія. Давайте зараз пані Ірина подивиться. Я дам зараз слово пану Едему Адаманову, потім пані Марії Сакуті. Добре?

Пане Едем, будь ласка.

АДАМАНОВ Е.Б. Дуже дякую за запрошення. Міністерство охорони здоров'я. У нас є одна пропозиція. Абсолютно всі правки підтримуємо, лише одна пропозиція є. Безпосередньо це пункт 5 частини першої статті 212. Там зазначено, ну якщо дуже коротко, що людина з будь-якими, наприклад, станами або психічними захворюваннями не може бути усиновлювачем. Тут у нас єдина пропозиція: перенести цей пункт...

СКРИПКА Т.В. Вибачте, пане Едем, я вибачаюсь, це інший закон.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це інший законопроект.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це наступний вже.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Марія Сакута, будь ласка.

САКУТА М.А. Хотіла на доповнення того, що говорила Ірина Олександрівна Постоловська. Дивіться, те, що говорила пані Тетяна Скрипка на врахування пропозиції Ірини Андріївни Верещук. Так, тут поняття доповнюється тим, що дитина могла втратити батьків, але в законі 3999, там, окрім батьків, там в переліку через кому ідуть опікуни-піклувальники або "була позбавлена батьківського піклування". У нас при реалізації політики "позбавлена батьківського піклування" - це означає, що, наприклад, дитина в певний період часу не має батьківського піклування не тільки у зв'язку із тим, що її батьки були в полоні, а, наприклад, вони там можуть бути безвісти зниклими і так далі. І ми в такому разі також платимо по такій причині виплату тим родичам, знайомим, у яких перебуває на оцей період позбавлена батьківського піклування ця дитина, у нас є окрема виплата для цього періоду. Тому ми б пропонували зі сторони Мінсоцполітики просто розширити і привести у відповідність до 3999.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це гарно було б, звичайно, колеги, робити не тоді, коли ми голосуємо вже на друге читання всі поправки, можна було б це й раніше обговорити якось. Але, Тетяно Василівно, якщо поправка не складна, то можна ну в сенсі в редакції комітету якусь з поправок зробити ще одну. Що ви скажете?

СКРИПКА Т.В. Це стосується не терміну депортації дитини і примусового переміщення, це стосується загалом третього питання, яке пропонувала зокрема Ірина Верещук, доповнити тим змістом, розширити статус і, я так розумію, що зараз пані Марія озвучила те, щоб доповнити не тільки батьками, а і законними представниками.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну в принципі це логічно, Тетяно Василівно.

СКРИПКА Т.В. Ну так, давайте ми тоді в принципі, ну в редакції комітету доповнимо цю поправку, ну наш статус, другу поправку, там де у нас виписано про те, що ви говорили.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це теж буде друга в редакції комітету, так?

СКРИПКА Т.В. Так, в редакції комітету, лише ми додамо пропозицію пані Марії, додати...

ПОТУРАЄВ М.Р. Законними представниками.

СКРИПКА Т.В. Законними представниками, так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну я думаю, що слухна пропозиція, логічна абсолютно.

Дякую, пані Ірино, дякую, пані Маріє, за пропозицію.

Колеги, тоді переходимо до голосування, якщо немає заперечень.

Отже, колеги, нам треба буде визначитися по тих, які враховані, враховані частково, враховані редакційно, враховані у редакції комітету і які на відхилення. Всього подано 21 правку.

Отже давайте тоді голосувати. Пропонується врахувати повністю, колеги, поправки 1, 3, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 18, 20, 21. Хто за повне врахування цих поправок, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти?

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратович.

Хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Колеги, пропонується врахувати в редакції комітету правку номер 2.

Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую. Рішення прийнято.

Пропонується врахувати частково поправку номер 4. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти? Утрималися? Немає.

Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, пропонується врахувати редакційно поправки номер 5, 6, 11, 12 і 14. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Хто проти? Утрималися?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Колеги, пропонується відхилити поправки 16, 17 і 19. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую. Рішення прийнято.

Отже, колеги, пропоную прийняти наступне рішення. Схвалити порівняльну таблицю закону №9495 на друге читання.

Рекомендувати Верховній Раді прийняти законопроект у другому читанні та в цілому як закон.

Доповідачем, точніше доповідачкою від комітету пропонується визначити Тетяну Василівну Скрипку – голову профільного підкомітету у справах сім'ї та дітей.

Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Дякую за відпрацювання цього питання.

Колеги, наступне питання порядку денного. Це законопроект № 10298, теж на друге читання. Це проект Закону про внесення змін до статті 212 Сімейного кодексу України щодо визначення осіб, які не можуть бути усиновлювачами.

Тетяно Василівно, знову вам слово.

СКРИПКА Т.В. Дякую, пане голово.

Нагадаю, що даний законопроект був ініційований, зокрема ініціатива була направлена на те, щоб уточнити саме коло осіб, які на сьогоднішній день не можуть бути усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, патронатними вихователями, прийомними батьками, батьками-вихователями дитини. Насправді ця війна нам вносить саме і визначає людей, які насправді навіть є колаборантами і вчиняють злочини проти національної безпеки нашої держави, і ось саме ми зніціювали те, щоб уточнити цей перелік кола осіб, які не можуть мати права взагалі всиновлювати наших дітей, зокрема дітей, якими опікується держава.

У першому читанні законопроектом пропонувалося додати до цього переліку осіб, які були притягнуті до відповідальності за колабораційну діяльність та за підрив національної безпеки. Ми прибрали до другого читання дубляж, який містить діюча стаття 212-а Сімейного кодексу, вона в своєму складі має як назви розділів Кримінального кодексу і окремі статті. І ось деякі окремі статті співпадали з тими розділами. Тобто фактично ми прибрали ще раз цей дубляж і з врахуванням тих поправок, які надійшли до комітету.

І я хочу зараз перерахувати все ж таки те коло осіб, які не можуть бути усиновлювачами, які були засуджені за: злочини проти основ національної безпеки України – це розділ I Кримінального кодексу; за кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи – розділ II; волі й честі та гідності особи – розділ III Кримінального кодексу; статевої свободи та статевої недоторканості особи – розділ IV; громадської безпеки – IX розділ; громадського порядку та моральності – XII розділ; у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів – розділ XIII; миру і безпеки людства та міжнародного правопорядку – розділ XX, а також

злочини передбачені окремими статтями Кримінального кодексу, такі як 164, 166, 167, 169, 181, 187, або мають непогашену чи зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень.

Тобто фактично ми, скажімо так, врахували абсолютно більшість пропозицій від колег народних депутатів. І вчора також ми обговорювали детально, зокрема і з пані Дар'єю Герасимчук, щоб все ж таки, знаєте, і не обмежити, наприклад, право людини на усиновлення, але все ж таки як держава, яка піклується і несе відповідальність безпосередньо за дітей, які мають статус дитини-сироти, то ми повинні ретельно підходити до осіб, яким давати право все ж таки бути усиновлювачами.

Також у нас були обговорені пропозиції, і зокрема це пана колеги, який включався на попередньому питанні від Міністерства охорони здоров'я, і пропозиції Павла Миколайовича Сушка, також доповнити перелік особами, які не можуть бути усиновлювачами, зокрема які мають психічні захворювання або розлади. Ну тобто фактично він пропонує уточнити саме ці підстави, які стосуються компетенції охорони здоров'я, але знову ж таки вони не можуть бути усиновлювачами. Ми також підтримали пропозицію, тому що попередньо з Міністерством охорони здоров'я також узгодили цю позицію. Тому власне даний законопроект, таблиця була опрацьована на підкомітеті і рішення: все ж таки підтримати порівняльну таблицю в другому читанні підкомітет рекомендує.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Тетяно Василівно. Я пригадую, що і Павло Миколайович свого часу там теж турбувався щодо необхідності обмежити людей з цими захворюваннями.

БОГУЦЬКА Є.П. Можна питання?

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, Лізо.

БОГУЦЬКА Є.П. Я прослухала чи ні, Тетяно? Було названо, що громадяни Російської Федерації, їм відмовлено?

СКРИПКА Т.В. Да.

БОГУЦЬКА Є.П. Ага, дякую. Я просто прослухала.

ПОТУРАЄВ М.Р. Звичайно, звичайно.

СКРИПКА Т.В. Да, пані Лізо, ми врахували позицію, яку вчора обговорювали, Власенка, що дійсно громадяни, які мають громадянство держави-агресора, все ж таки ми прийняли рішення, що поки, ну тобто це абсолютно неможливо. Вони не можуть бути особами, які можуть бути усиновлювачами.

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, це дуже важливо.

Пане Едем, наче, ваші пропозиції враховані.

АДАМАНОВ Е.Б. Да, я просто хотів уточнити саме редакцію. Тобто ми абсолютно підтримуємо всі правки, надані всіма стейкхолдерами. Єдине уточнення до пункту 5 частини першої про психічні розлади: ми пропонували перенести пункт 5 в пункт 8 і зазначити, що заборонено бути усиновлювачами людям з тими розладами і захворюваннями, які визначені в переліку МОЗ. І цей перелік він насправді є, це юстований наказ. Якщо не зробити це уточнення, виходить, що абсолютно з будь-яким психічним захворюванням чи станом буде заборонено. Ну, для прикладу, у людини може бути фобія, вона боїться відкритого простору. І, наприклад, цей стан

вона вилікувала, і якщо не буде уточнення, які саме розлади і стани, тоді будь-яка людина не зможе усиновити дитину.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я підтримую, до речі, тому що там може і невроз якийсь потрапити, який лікується взагалі. Ну тобто це вже навіть не є хронічне захворювання.

Тетяно Василівно. Так, Павло Миколайович, будь ласка.

СУШКО П.М. Я прошу в такій редакції врахувати, як я подав, як прийнято на підкомітеті і як з міністром обговорено, з паном Ляшко. Пане Едем, ви з своїм міністром не уточнюєте це питання?

АДАМАНОВ Е.Б. Ми уточнювали. Просто ...

СУШКО П.М. Ну якщо міністр погодив, ваш керівник погодив, як ви можете проти його позиції виступати?

АДАМАНОВ Е.Б. Ми не проти виступаємо. Ми підтримуємо.

СУШКО П.М. Так я тоді вам і кажу, що ми з міністром узгодили, потім подали на підкомітет. Це все узгодили. У вас якась не єдина позиція в МОЗі, постійно вона змінюється. Міністр Ляшко сказав чітко і ми таку саму позицію подали.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я перепрошую, а все-таки, як воно буде звучати, бо я не в курсі, що було з міністром, але зауваження, яке щойно озвучив представник Міністерства охорони здоров'я, в принципі, абсолютно слушно, на мою думку, виглядає.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Павле Миколайовичу.

СКРИПКА Т.В. Можна, пане голово? Я насправді трішечки не розумію пропозицію пана Едема, тому що у нас насправді поправки пана Сушка, вони містять, це дві поправки, і це 5 пункт і 8 пункт. І 5 пункт, там де говориться про психічні захворювання, вони також встановлюються на підставі Закону України "Про психіатричну допомогу". Ну тобто фактично воно регулює ці всі питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну правильно. А перелік, воно робиться ...

СКРИПКА Т.В. А перелік затверджено міністром. Ну фактично я просто тоді...

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тоді, пане Едеме, це зайве ускладнення. Павло Миколайович абсолютно правий, нормальне формулювання. Я думаю, що тут не треба дути на холодне. Значить, виписано, погоджено з міністром. Я зрозумів все, що Тетяна Василівна прочитала. Павло Миколайович, дякую тобі дуже за індульгенцію.

Колеги, треба підтримати в такій редакції, тому що воно логічно, там є посилення на базовий закон, на підставі якого вже робиться нормативний акт. Тобто в законі правильно робити, а не посилатись на нормативний акт. Так що, пане Едеме, там логіка залізно збережена. І саме того, власне, що ми обговорювали.

Колеги, я пропоную.

СУШКО П.М. Пане голово, я би попросив, щоб в нас не було таких ситуацій на майбутнє, якщо в нас міністр погоджує, щоб потім його

представники не міняли позицію, або щоб міністр тоді змінював свою думку і повідомляв, що він її змінив.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Я думаю, що вони керувалися найкращими побажаннями виключно, просто хотіли зробити ще краще, але якщо воно вже добре, то краще робити не треба, я думаю.

Отже, колеги, я тоді пропоную переходити до голосування. Всього подано 18 поправок, зовсім небагато.

Тетяно Василівно, в редакції комітету нічого немає чи є щось?

СКРИПКА Т.В. Ні, немає. Все так, як в таблиці.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чудово. Дякую.

Тоді, колеги, пропонується врахувати поправки 1, 2, 12, 13, 15, 17, 18, врахувати повністю. Колеги, хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Пропонується врахувати частково поправки 3, 4, 5, 7, 8 і 9. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Утрималися? Немає.

Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, і пропонується відхилити поправки номер 6, 10, 11, 14 і 16. Хто за таку пропозицію, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Отже пропонується таким чином схвалити порівняльну таблицю законопроекту номер 10298, рекомендувати Верховній Раді прийняти законопроект в другому читанні та в цілому як закон. І доповідачкою від комітету пропонується визначити Тетяну Василівну Скрипку, голову профільного підкомітету у справах сім'ї та дітей.

Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

Дякую. Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного - це законопроект № 12385, це теж друге читання. Це проект Закону про внесення змін до статті 30-1 Закону України "Про охорону дитинства" щодо реалізації прав дітей на отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій чи збройних конфліктів.

Що хочу сказати? Що подякувати хочу голові профільного підкомітету і всім членам профільного підкомітету, і всім залученим, тому що дуже довго працювали. Хоча він дуже був давно необхідний, але, наскільки я знаю, всі зробили все належне, щоб він був все ж таки виписаний вже так, щоб точно не було ніяких проблем.

Давайте так, колеги, бачу руку Миколи Леонідовича, бачу руку Павла Миколайовича. Павло Миколайович, просто в порядку того, як ви кнопки натисли. Добре? Тоді я пропоную почати все ж таки з ввідного слово, як завжди, Тетяни Василівни, потім – Микола Леонідович, потім – Павло Миколайович.

Будь ласка, Тетяно Василівно.

СКРИПКА Т.В. Дякую, Микито Руслановичу.

Власне, дійсно, дякую вам за таку відзнаку, але я би не сказала, що саме цей законопроект, він, на мій погляд, буде мати зараз дискусію, тому що насправді питання, яке ми порушили, воно не настільки поверхнєве, а навпаки несе в собі дуже великі, скажімо, дискусії з приводу чого.

Я нагадаю, що врешті ми саме ініціювали знову ж таки цей законопроект для того, щоб врегулювати питання надання дітям статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройного конфлікту, і зокрема, щоб наш Закон "Про охорону дитинства" кореспондувався із постановою, яка сьогодні має підстави надання цього статусу. І якщо

говорити про перше читання, то власне у нас і був направлений законопроект, щоб на сьогоднішній день, на моє переконання, і взагалі кожна дитина в нашій країні є дитиною, яка саме і є, яка постраждала, і страждає, і сьогодні вночі страждає, і кожного дня страждає внаслідок все ж таки цих воєнних дій, і це на моє таке переконання.

І ми подавали таку ініціативу, щоб статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій, без різних суперечностей або перешкод цей статус дитина могла отримати за місцем звернення. Тобто фактично постанова, яка на сьогоднішній день регулює підстави отримання цього статусу, містить таку цікаву норму, пункт постанови говорить про те, що дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій і має психологічну травму, яка не потребує доведення, може отримати статус дитини сироти.

І, власне кажучи, до нас почали звертатися певним чином деякі окремі громади і висловлювали своє, скажімо, побоювання, якщо в такій редакції буде прийнятий законопроект. Я хочу нагадати, що десь два роки тому у нас був колапс в органах місцевого самоврядування, зокрема дуже яскравим прикладом була Чернігівська область, де власне всі діти після затвердженої постанови Кабінетом Міністрів до 1 червня, власне всі діти, які проживали в Чернігівській області, ну майже всі діти звернулися до органів опіки і піклування про надання цього статусу. І на сьогоднішній день цей статус несе в собі там деякі пільги, зокрема одна із пільг – це безкоштовне харчування в навчально-освітніх закладах. Знову ж таки в той момент, я пам'ятаю, влітку, перед початком навчального року до нас надходили численні звернення від громад, і не тільки в наш комітет, і в інші комітети, про те, що громади, місцеві органи (відбувається харчування, до речі, за рахунок коштів місцевих рад) і ось почалися звернення того, що у нас не вистачає бюджету, тобто у нас бюджет не передбачає такої кількості, ну, не закладали таку кількість коштів, для того щоб покривати фінансування на безкоштовне харчування дітей в закладах.

І ось власне знову ж таки ми пропонуємо поширити цю норму закону на всіх дітей, тому що сьогодні кожна дитина, без виключення, страждає від цієї війни, яка відбувається, яку принесла Російська Федерація на нашу територію, проте можливі, з боку органів місцевого самоврядування висловлені можливі ризики того, що деякі, можливо там, батьки, проживають в таких, умовно кажучи, безпечних територіях, будуть звертатись до органу опіки і піклування зокрема про надання цього статусу і вони знову, можливо, наголошують на тому, що буде якийсь колапс в фінансуванні цих моментів. Проте я повинна була вам це озвучити, хоча, на мою думку, абсолютно логічно і правильно було би сьогодні поширити цей статус на всіх дітей, щоб кожна дитина за місцем звернення могла отримати цей статус, але ризики я також повинна вам була озвучити.

Тому ось власне є таке, нам потрібно зараз, і я дякую Миколі Леонідовичу, я думаю, що він саме про це буде говорити, нам потрібно власне прийняти рішення: ми сьогодні або поширюємо статус дитини, яка постраждала, власне на всіх дітей, які за місцем звернення, які звернуться до органу опіки і піклування, чи все ж таки ми будемо залишати можливість отримати цей статус для дітей, територія яких, місце реєстрації яких є зони бойових дій або тимчасово окуповані території, або території, які були окуповані. От власне в чому питання і я пропоную нам сьогодні прийняти рішення, тому що вчора ми також на підкомітеті не дійшли повного розуміння, тому що насправді питання госте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Питання дійсно складне. Я не дуже розумію, як ми можемо обмежувати дітей, які в нас знову поранені діти сьогодні вночі. Так вони що, не постраждали через те, що біля Києву?

СКРИПКА Т.В. Власне про це і мова, пане голову.

ПОТУРАЄВ М.Р. Через те, що біля Києву, дякувати ЗСУ, немає зараз лінії фронту? То що вони, не були під обстрілом, під бомбами, під ракетами, під шахедами і не постраждали, якщо вони в лікарні. Що це значить "не постраждали"? Як це може бути? Але давайте, колеги, обмінємося думками. Спочатку Микола Леонідович, потім Павло Миколайович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну очевидно, що... Ми ж про дітей говоримо. Якщо дитина виїхала з окупованої території, що ми самі стимулюємо і підтримуємо, або з територій, близьких до окупованих, там, де небезпечно знаходитись, і ці діти постраждали, де б вони не були, вони повинні отримати такий статус. Але тут в законі сказано, що це Кабмін визначає. І Кабмін має саме так визначити, як мені здається.

Я хотів коротко ще сказати, що там є поправки, ну, загалом, підтримуючи законопроект, є відхилені поправки, 1-а і 3-я, наших колег з фракції, зокрема Ірини Геращенко. Тому в голосуванні за відхилення цих поправок я особисто, думаю, колеги теж, будемо утримуватися, оскільки це наші колеги з фракції.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу. Позиція зрозуміла.

ПавлеМиколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую за надане слово. Я підготував виступ, але на початку скажу. От сьогодні дійсно, ви звернули увагу, що сьогодні знову 4 дитини в Києві тільки постраждали, да? А щодня гинуть діти по всій Україні і не на лінії фронту, а у віддалених містах: Київ, Харків, Одеса. Щодня. Ці діти не від війни постраждали? Питання в мене. Від ракет, від шахедів – це не від війни? Цей колапс створив Мінсоц і він хоче руками депутатів просто обмежити права дітей. Мені здається, депутати саме повинні захищати дітей,

а не обмежувати їх в правах. Якщо Мінсоц там щось собі постановою прийняв на День захисту дітей, то нехай вони постановою своєю і регулюють. Це вони намагалися зробити в 9042-1, який ми в залі "збивали".

Тому відповідно до цієї правки отримати статус тепер, якщо її підтримають депутати, зможуть тільки діти ВПО або якщо зареєстровані на тимчасово окупованих територіях, або на територіях, на яких ведуться чи велись бойові дії. Прямі бойові дії, да? І що це означає на практиці? За нормою в такій редакції дитина, яка всю війну проживає в Києві, Харкові, Кривому Розі, Одесі та інших містах, потерпає від обстрілів майже щодня (щодня!), яка, наприклад, вона була поранена або втратила батьків, вижила під завалами, вона такий статус отримати не зможе. За нормою в такій редакції вона не зможе отримати. І це є неправильно, і я впевнений, що колеги в залі це не підтримають. Ну я точно не буду підтримувати це і буду виступати в залі проти цього.

Ми ніяк не зможемо це пояснити людям, чому ми або ті, хто будуть голосувати за таку правку, вирішили. Я вже пояснив, чому так сталось і для чого це робиться. Це Мінсоц, і Тетяна Скрипка це пояснила теж, постановою такий подарунок зробили, а тепер Мінсоц хороший, роздає статуси дітям, а депутати законами обмежують. Тому я пропоную цю правку № 6 відхилити, а врахувати правки колег, які пропонували, щоб статус дитині надавався за місцем звернення або за місцем виявлення дитини, а порядок надання статусу визначити, як пропонується Кабміном, і нехай Мінсоц розробляє новий порядок надання статусу і сам несе відповідальність за свої помилкові рішення. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я не бачу жодного контраргументу до того, що сказав Павло Миколайович. Жодного не бачу просто.

Тетяно Василівно.

СКРИПКА Т.В. Пане голово, я повністю підтримую Павла Миколайовича, і 100 відсотків він правий, і я повинна була озвучити ці всі ризики, ці всі моменти, і я також переконана, що ми повинні все ж таки незалежно від того, на якій території сьогодні проживає дитина, надати можливість отримати їй статус і врешті привести, щоб Міністерство соціальної політики повернулось до перегляду тих підстав і можливо там внести зміни, для того щоб це питання було більш врегульоване на рівні отримання цього статусу, саме безпосередньо тих умов і підстав. Чи потребують вони доведення психологічного чи ні, але все ж таки ми повинні дати цю можливість всім дітям.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну звичайно, бо це дикість тут, ну, колеги. Так не може бути. Ну як? Ми ж всі свідки.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане голово, ми можемо з цього приводу звернення на уряд написати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте. Я тільки підтримую. Я тільки підтримую.
Володимир Михайлович В'ятрович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Перепрошую, я би хотів повернутись до конкретних поправок і вважаю, що нам варто було би підтримати поправки 3 і 4, які передбачають, що статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, надається органами опіки та піклування за місцем звернення або за місцем виявлення такої дитини місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Натомість відповідно відхилити поправку номер 6, яка прив'язується до зареєстрованого або задекларованого місця проживання. То я вважаю, що це важливо і принципово.

СКРИПКА Т.В. Так, так, це дійсно так.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Бо в рекомендаціях наразі у нас навпаки підтримати 6-у і відхилити 3-ю і 4-у. Пропоную навпаки: підтримати 3-ю і 4-у, відхилити 6-у.

СКРИПКА Т.В. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тільки давайте підтримаємо їх редакційно. Це важливо, тому що ми зможемо тоді узгодити текст загалом.

СКРИПКА Т.В. Сто відсотків. Дякую, пане Миколо. Да.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну і Павло Миколайович саме це і пропонував. Я почув його. Я помітив собі вже, колеги, але давайте дамо всім також...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ще питання: а що значить "редакційно"? Там, в принципі, нормально виписані ті правки, 3-я і 4-а, Миколо. 3-я і 4-а правки – вони фактичні ідентичні, вони нормально виписані абсолютно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Що вони не мають заперечень з загальним текстом. Я їх підтримую. Просто термінологічно щоб це відповідало загальному тексту.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Та відповідає, подивіться.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович просто пропонує залишити нам можливість трошки техніко-юридично це впорядкувати і все.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Абсолютно вірно. Тільки це.

ПОТУРАЄВ М.Р. Значить, зараз в порядку піднятих знову-таки рук. Пані Аксана Філіпішина, потім пані Дар'я Герасимчук. Так. І бачу ще руку пані Ірини Постоловської. Пані Аксана, вам слово.

ФІЛІПШІНА А.А. Добрий день. Дякую, Микито Руслановичу. Дякую всім народним депутатам за конструктив, який відбувся під час дискусії над цією нормою в законопроекті, адже Українська Гельсінська спілка з прав людини виступала би категорично проти і дуже голосно в разі, якби відбулося звуження прав.

Я хочу ще на додаток як аргумент привести. Ви щойно по першому законопроекту обговорювали пропозиції Ірини Андріївни стосовно розповсюдження статусу дитини, постраждалої від збройного конфлікту, на дітей загиблих воїнів і так далі. Тобто уявляєте, якби ви щойно прийняли ту поправку, яка пропонувалася, то мова йшла би виключно про дітей, чії загиблі батьки походять за місцем реєстрації з територій окупованих або з територій, де ведуться бойові дії. Тобто якби у дитини батько загинув і місце реєстрації у Львові, то така дитина б не була постраждалою. Тобто ну абсурдність цієї пропозиції, вона є абсолютно наочною і, на моє глибоке переконання, постанови урядові мають відповідати закону, а не навпаки закони робити під урядові постанови.

Я тільки пропоную, щоб можливо додати, що порядок та умови надання статусу визначаються Кабміном. І тоді, коли ми говоримо про умови, то можливо б це розв'язало уряду руки з тим, щоб посилити вимоги до тих документів, які надаються на підтвердження того самого статусу по психологічному насильству, з тим щоб всі 7 мільйонів дітей України, звісно, мали цей статус і безкоштовно харчувалися.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну якщо колеги підтримують, то не бачу проблеми прийняти в редакції комітету, бо Микола Леонідович вже пропонував 3-ю і 4-у редакційно, можемо написати "в редакції комітету".

Так, пані Дарія Герасимчук, будь ласка.

ГЕРАСИМЧУК Д.М. Дуже дякую.

Відчуваю потребу висловитися. Підтримую Павла Миколайовича, тому що якраз хотіла сказати за моє прохання відхилити поправку номер 6, тому що от прямо зараз, поки ми з вами знаходимося тут і обговорюємо це, буквально 3 хвилини тому телефонує моя дитина в істеричі, що шахед розірвався прямо в Києві, прямо біля нашого будинку, вона сама вдома на дистанційному навчанні, її відкинуло просто в кухню. Слава богу, вона не постраждала, але вона дуже травмована зараз, вона плаче і дуже злякалася. Тому коли ми говоримо, що діти обмежені, статус надаємо обмежено по територіях, це насправді абсолютно порушує права всіх українських дітей і так точно не повинно бути.

І також хотіла висловитись, що справді підтримую поправки 3 і 4, прошу їх також підтримати, тому що це важливо. Ми повинні, приймаючи будь-які рішення сьогодні, думати про те, що ми не можемо, я знову і знову буду повторювати це, не можемо міряться травмою дитини, на якій би вона не була території, не можемо міряться заподіяною їй шкодою, ми не можемо міряться інвалідністю внаслідок війни або вродженою. То ми не можемо зараз робити преференції дітям, маніпулюючи питаннями війни чи отриманими травмами. Це дуже важливо зараз не створити оцей конфлікт всередині соціуму.

І хотіла дуже подякувати за справді конструктивне зараз обговорення без зайвих слів. Дуже дякую вам за це. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СУШКО П.М. Дуже гарний виступ, пане голову.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Дар'я. Я сподіваюсь, що ми вас не будемо затримувати зараз, бо вам, може, додому треба взагалі-то.

Пані Ірина Постоловська, будь ласка.

ПОСТОЛОВСЬКА І.О. Я також хотіла зазначити, що ми повністю підтримуємо, що всі діти мають право на цей статус, які постраждали від війни, і також на підкомітеті наш представник озвучував цю позицію. Тому ми повністю підтримуємо ці правки, 3-ю і 4-у, які були запропоновані.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

У мене тільки одне питання. Колеги, ми погоджуємось з пропозицією пані Аксани Філіпішиної?

СКРИПКА Т.В. Так, погоджуємося.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді яка поправка буде, щоб я сказав, що вона буде прийматися в редакції комітету? Це в яку поправку, 3-ю чи 4-у?

СКРИПКА Т.В. Вони однакові, там просто ми додамо в редакції комітету 3-ю, 4-у, 5-у редакційно врахувати, а 1-у, 2-у, 6-у пропонуємо відхилити тоді.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Це чому я і пропонував редакційно, щоб можна було такі уточнення враховувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Микола Леонідович. Так, значить, я собі зробив примітки.

Колеги, переходимо до голосування. Я пропоную відхилити поправку номер 6. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Дякую, Софія Романівна.

Я поставив це окремо, щоб просто підкреслити, що ми саме її відхиляємо.

Нам також треба, рекомендується відхилити поправки номер 1 і 2. Пропоную все ж таки їх відхилити, Микола Леонідович, попри те, що одна є від Ірини Геращенко. Ну як, визначайтесь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Це назви закону стосується, можемо відхилити, бо це зміна назви. Це не є принципово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте відхилимо також поправки номер 1 і 2. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти?

СУШКО П.М. Сушко теж за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павло Миколайович.

Хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, пропонується прийняти в редакції комітету поправки номер 3,

4. Хто за?

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павло Миколайович.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги. Рішення прийнято.

І, колеги, пропонується врахувати редакційно поправку номер 5. Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, колеги.

Хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Отже, колеги, наступним рішенням пропоную схвалити порівняльну таблицю до законопроекту № 12385, рекомендувати Верховній Раді України прийняти законопроект у другому читанні та в цілому як закон. І доповідачкою від комітету пропонується визначити Скрипку Тетяну Василівну – голову профільного підкомітету по справах сім'ї та дітей.

Хто за таке рішення, прошу голосувати.

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Вітаю вас з прийняттям цього дуже важливого і справедливого рішення.

Колеги, наступне питання в порядку денному – це проект Закону про наставництво (реєстраційний номер 13200) авторства Тетяни Василівни Скрипки та інших колег народних депутатів.

І, Тетяно Василівно, будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Власне, да, колеги, це насправді, на мій погляд, така дуже важлива (*нерозбірливо*)тому що довгий час наставництво, воно залишалося поза межами нашої державної політики і існувало лише тільки завдяки підтримці і реалізації з боку громадських організацій, громадського сектору. Проте, врешті, все ж таки на законодавчому рівні наставництво частково регулює Закон "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування". І саме те, що наставництво регулюється частково цим законом, ... (*нерозбірливо*) здійснюватися наставництво. І власне це стало таким, знаєте, поштовхом для того, щоб почати працювати в напрямку розширення і розбудови інституту наставництва, тому що здебільшого наставництво – це діяльність і форма підтримки дорослої людини по відношенню до підлітка, можливо, по відношенню до особи, яка перебуває у складних життєвих обставинах. І саме якщо ми говоримо про дітей, підлітків, які знаходяться у закладах інституційного догляду, то вже їхній вік, на жаль, не дозволяє, і у них практично немає жодної можливості потрапити в родину, тому що здебільшого усиновлювачі хочуть усиновити маленьку дитину, а вже такі категорії дітей, яким там 12, 13 і більше років, вони, на жаль, залишаються досі в інтернатах. І, насправді, коли ти спілкуєшся з такими дітьми, можливо, років 15, то вони вже і не хочуть іти в родину, тому що вони говорять: "Та ну, що мені? Я вже і так прожив в цьому закладі достатньо часу. Я не був тоді потрібен і зараз тим паче". Вже у них сформоване таке, знаєте, дуже негативне сприйняття саме родини. І ось власне мова йде про таку категорію дітей, про підлітків, які після виходу із закладів інституційного догляду, або вони йдуть здебільшого навчатися у професійно-технічні училища, де знову вони перебувають у закладах, і ось власне після закінчення чи-то інтернату, чи-то професійно-технічного училища діти, які не виховувалися в сімейному оточенні, які не мали родин, вони абсолютно не мають тих компетенцій і

навичок до самостійного життя. Тобто у них не сформовані взагалі всі індивідуальні потреби: як вести побут, найбанальніше – як користуватися тим самим громадським транспортом, як звертатися в лікарню, як отримувати ті чи інші послуги, куди звертатися, наприклад, в органах місцевого самоврядування за тією чи іншою послугою. Ну фактично вони абсолютно не соціалізовані.

І власне даний законопроект про те, щоб такі діти, такі підлітки мали можливість отримати собі друга, значимого дорослого, який буде допомагати на безоплатній основі вести з ним, підтримувати його, працювати з його індивідуальними потребами на основі оцінки потреб, які, знову ж таки, будуть врегульовані і буде це, скажімо, розписано чітко в законі, в законопроекті поки. І саме ось ця ініціатива була, був проведений у нас підкомітет, круглий стіл, на якому ми прийняли рішення створити робочу групу, і власне робоча група працювала понад 3 місяці і напрацювала вже даний законопроект, який містить дуже багато, до якого є дуже багато питань від центральних органів виконавчої влади, рекомендацій, які ми практично також кожного дня опрацьовуємо, і дуже слушні пропозиції.

Зокрема, вчора на підкомітеті колегою Тетяною Цибою, яка також є членом робочої групи, озвучена пропозиція про те, що ми повинні визначити вік дитини або вік особи, над якою буде здійснюватися наставництво. Власне ми, скажімо так, рамково максимально що можливо врахували до, саме ось коли реєстрували цей законопроект, проте ми бачимо, що досить буде ще багато роботи, тому що багато висновків, я ще раз повторюся, багато гарних пропозицій, які нам потрібно врахувати. Ми власне дуже такий гарний продукт обговорюємо і ініціюємо, який зрештою допоможе нашим дітям соціалізуватися після виходу із родин, які опинилися в складних життєвих обставинах, тому що ми розширюємо коло осіб, ми не обмежуємо виключно дітьми-сиротами і дітьми, які позбавлені батьківського піклування, тому що на сьогоднішній день у нас і діти перебувають у складних життєвих

обставинах, їм також потрібна підтримка. Ну тобто фактично прошу вашої підтримки за основу, а далі - доопрацювання. І запрошую всіх і дуже прошу підтримати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Тетяно Василівно.

Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую.

Колеги, я особисто підтримую ідею наставництва, але в тому вигляді, як було саме тільки що описано. Але хочу звернути увагу вашу на концептуальні помилки, які порушують права дітей і батьків. На робочій групі я неодноразово надавав свої зауваження, вони були проігноровані повністю. Однак ці ж самі зауваження, які я озвучував, так само ці ж самі зауваження, які подавали народні депутати, і в висновках ГНЕУ вони вказані також, у висновках Мін'юсту також вказані. Я тільки на основних зараз зупинюся. І я вважаю, що законопроект на таку тему має виходити підготовленим вже і ми маємо голосувати навіть за основу і в цілому, знаєте, от в такому вигляді його виносити, а не з такими ось помилками. Ну я зараз от скажу вам, дивіться: "В законопроекті викривлена сама ідея наставництва як діяльності, що покликана допомогти дітям без батьківської опіки адаптуватися до самостійного життя, розвинути особистісний потенціал". Що ми бачимо? За основу пропонується здійснювати наставництво над дітьми, які навчаються в закладах освіти та живуть в пансіоні, над батьківськими дітьми. Тобто це стосується спеціальних шкіл, це стосується спортивних ліцеїв, наукових ліцеїв і так далі, тобто діти, які просто проживають, або за принципу таланту, або за принципу спеціальної освіти, тобто батьківських дітей причому примусово. Я вже не хочу пояснювати, вже втомився, чесно кажучи, пояснювати, що сам факт, що дитина, отримуючи освіту, проживає у

пансіоні, автоматично не означає, що її батьки погані та кинули. Наприклад, там чому у Англії не призначають нашим дітям, які навчаються, опікунів якихось, вірніше наставників.

Також не потрібно, не можна вносити до дітей, яким примусово потрібні наставники, всіх без виключення дітей. Дивіться, наставники пропонуються також примусово дітям, один із батьків яких загинув на війні.

Далі. Цим проектом прямо порушується статтю 5 Конвенції ООН про права дитини та звісно Конституцію і наші закони. Проектом передбачено, що наставництво по суті буде примусовим. У нас таке взагалі передбачено Конституцією, щоб примусове було все? Вказано буквально наступне, що у разі заперечення одного з батьків проти наставництва спір вирішується органом опіки або судом. Тобто по суті батьки будуть піддаватися переслідуванню з боку держави за те, що посміють відмовитися від наставника щодо своєї дитини. Здається, у нас батьки взагалі несуть відповідальність за своїх дітей. При чому тут наставник? А якщо є підстави, що батьки не виконують батьківський обов'язок, треба позбавляти батьківських прав. Це є процедура така, правильно? Які наставники ще мають бути? Тобто наставники дітям-сиротам – зрозуміло все, це описано правильно, але ось на такі норми я звертаю вашу увагу.

Проектом зазначається, що наставництво буде проводитися без згоди дитини, якщо вона у зв'язку з віком або рівнем розвитку не усвідомлює факт наставництва. Хто може пояснити, в чому буде сенс наставництва для дитини, яка навіть не усвідомлює сам факт наставництва, не розуміє, що відбувається, навіщо все це. І виглядає це так, що пропонується надати спрощений доступ до новонароджених дітей з витікаючими наслідками. Тобто, уявіть собі, наставник може з'явитися вже у новонародженої дитини. І що він буде наставляти?

Ці пропозиції на робочій групі, вони були відкинуті. Але мені здається, кожна адекватна людина розуміє, що це просто неправильно, наставник для

новонародженої дитини, і це все несе ризики порушення прав дитини, яка просто не зможе про це повідомити в силу віку або стану здоров'я. Тобто гарна ідея наставництва, по суті, є такі пропозиції, які просто на голову не налазять.

Проект також не виключає з кола осіб, яким надається доступ до дітей, тих, хто може становити небезпеку. Наприклад, передбачається, що наставником можуть бути іноземці, особи без громадянства, біженці. Закон не містить процедури встановлення обставин, які виключають їх можливості бути наставниками. І вказане створює ризики допуску до дітей потенційно небезпечних осіб, які, користуючись створеною прогалиною у законодавстві, будуть вимагати надати їм доступ.

І от прошу колег подумати, чи дійсно ви це все підтримуєте, про що я це все озвучив. Тому я маю пропозицію виключити із законопроекту ось ці всі небезпечні моменти, про які казав я і на робочих групах, але, на жаль, ніхто не почув, а вже потім виносити в зал, вже виключивши всі ці ризики, щоб не перетворювати в залі такий гарний законопроект, з такою гарною ідеєю на якісь баталії. Тим більше є колеги, які теж вже спілкуються про це і теж саме оці норми, про котрі я сказав, теж категорично проти цього. Тому я буду вимушений утриматися від голосування. А якщо буде така згода комітету, ну нормальний закон, давайте його нормально, просто заберемо ці ризики. Навіщо, щоб з нас там..? Ну це просто дитячий закон, який виноситься в залі, і такі от ризики просто озвучити, ну, мені здається, ми такі закони маємо голосувати за основу і в цілому. Тому така пропозиція у мене є: відтермінувати, викреслити і обговорити ці всі ризики, про які я сказав, або зараз редакційно просто відкинути і виносити в зал на перше читання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. У мене просто таке враження, що ми якісь два зовсім різні тексти обговорюємо.

Тетяно Василівно, прокоментуйте, будь ласка.

СКРИПКА Т.В. Пане голово, ну, насправді, частково Павло Миколайович, зараз він повторив про новонароджену дитину, це було свідоме рішення членів робочої групи - не чіпати вік, тому що думки членів робочої групи, а нас було, я нагадаю, 50+, зійшлися в тому вигляді, що саме над віком ми повинні попрацювати до другого читання. І ми свідомо його не вказували, це питання ми і вчора на підкомітеті я озвучила до того, як Павло Миколайович не знав, що Тетяна Вікторівна Циба також це пропонувала, і ми будемо це обговорювати. Зокрема ті всі озвучені Павлом Миколайовичем рекомендації, які він пропонував, я вважаю, що насправді їх взагалі можна доопрацювати, так я скажу. Їх доопрацювати до другого читання і, власне, можливо трішечки з перебільшенням я вважаю, що на сьогоднішній день у нас діти навіть, які перебувають в закладах спеціальної освіти і мають батьків, і родини, які знаходяться в складних життєвих обставинах, я думаю, чому ця дитина, перебуваючи в складних умовах, не може мати собі наставника? Тим паче, що, от прозвучала така фраза, що примусово будуть надавати наставника. Абсолютно ні про який примус в цьому проекті закону не йдеться. Виключно із згоди батьків і добровільної згоди. Тобто це просто більше про можливість, а не про примус, для того щоб зберегти родини і для того щоб діти не були вилучені з родин, які перебувають в складних життєвих обставинах. Тим паче, що даний законопроект розроблявся і з Міністерством соціальної політики, і з Офісом Президента, і з представниками Координаційного штабу, і з усіма стейкхолдерами дитячої політики. Офіс ДійМО, самі наставники, громадські організації, які готують наставників, які знають сьогодні усі ризики і пропозиції, де потрібно підсилити саме інститут наставництва, а де ми повинні обмежити навпаки.

Я вважаю, що проект закону абсолютно готовий до прийняття його за основу і усі ті можливі, на погляд Павла Миколайовича, ризики, які він

озвучив, я говорила неодноразово, що надійшли дуже слушні пропозиції, тому що насправді у всіх членів робочої групи вже знаєте, так, ну, ми вже запрацювалися і ви пішли його реєструвати для того, аби отримати все ж таки критику до цього проекту закону. То я прошу колег все ж таки підтримати його за основу і до другого читання ми обговоримо всі пропозиції, які є у Павла Миколайовича Сушка, з усіма дотичними до цього питання стейкхолдерами дитячої сфери.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, ну я, до речі, хочу сказати так, що частина з того, що казав Павло Миколайович, слухна, ну, наприклад, щодо того, якщо дитина у соцспецзакладі, але це батьківська дитина, доглянута, все, то ну нащо це їй потрібно? Але, знову-таки, Тетяна Василівна наголошувала, що примусу там немає...

СКРИПКА Т.В. Виключно можливість, виключно можливість.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я ж бачу руку, давайте, в мене така пропозиція, давайте зараз, там є Ірина Тулякова, перша підняла руку, потім пані Дарія Герасимчук, потім пані Ірина Постоловська, давайте дамо їм висловитись. І потім, звичайно, Павло Миколайович і тоді будемо голосувати.

СУШКО П.М. Я просто хочу...

ПОТУРАЄВ М.Р. Репліку? Давайте, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. Коротко репліку лише на одне, ну два питання. Якщо це не стосується дітей, які мають батьків, і в них нормальна сім'я і вони навчаються саме тому, що їм потрібно навчатися, то так і треба писати, що діти з СЖО, там такого немає. А щодо примусу, от Мін'юст чітко описує,

просто, колеги, такий важливий закон, треба висновки прочитати, там чітко написано в Мін'юсті, що є примус, ну почитайте, ще раз кажу, там написано, що в разі заперечення одного з батьків проти наставництва спір вирішується органами опіки або судом. Тобто вже є прецедент, так? Відмова, а потім батьки щось мають там доводити, доказувати в судах. Хто може позбавити батьківських прав? Тільки суд. Але це прав. Причому тут наставник? Ось я про це кажу. Є примус.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Але суд це не є примус. Суд може ухвалити інше рішення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте зараз розберемося. Я цю норму, Павле Миколайовичу, прочитав трошки інакше. Я прочитав так чинну цю норму, що якщо хтось з батьків не згоден, а хтось згоден, то той, хто згоден, може оскаржити незгоду іншого батька в суді. Але для мене, до речі, Павло Миколайович, ця норма спірна.

СУШКО П.М. Да, я розумію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тому я тут скоріше більше на твоєму боці. Хоча не читаю цю норму як примусове призначення наставника. Я її читаю як спір між батьками.

СУШКО П.М. Мін'юст читає у нас так, як будуть читати потім юристи, правильно?

ПОТУРАЄВ М.Р. Не виключено.

СУШКО П.М. Юрист так читає. Може не правильно виписане воно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павло Миколайович, погоджуюся, спірна норма, погоджуюся. Я ж не кажу, що вона ідеальна.

Пані Ірина, будь ласка. Потім пані Дарія. І потім пані Ірина Постолювська. Зараз пані Ірина Тулякова.

ТУЛЯКОВА І. Доброго дня всім. Рада бачити. Хотіла би зі свого боку висловити зараз з практичної точки зору як рухаються проєкти по наставництву. Бо в 10 областях запусився проєкт і ми бачимо де є виклики, і в тому числі, наприклад, в тому, що діти, які не мають статус, на жаль, у нас це довготривалий процес, знаходячись в різних закладах, не цілодобово перебуваючи, вони, на жаль, не мають можливості отримати наставника, хоча такі наставники є, їх стає дуже багато і вони могли би підтримувати дітей, надавати їм ось цю профорієнтаційну, соціальну, вчити особистим прикладом і так далі.

Тому, звичайно, що законопроект потребує доопрацювання в робочому порядку, але ми вважаємо, що не можна втрачати цю динаміку підготовки. І в цьому процесі зараз, який є, в принципі ми зазначаємо, що це можливість. І, звичайно, щоб дитина мала наставника, батьки мають погодитися, якщо це батьківська дитина, і це рішення вже в тому числі стосується дорослого, який несе відповідальність за дитину. Тому, на нашу думку, ми би хотіли попросити підтримати до першого читання даний законопроект і далі готові доопрацьовувати, вже зважаючи на той досвід, який у нас є в реалізації проєктів в регіонах, і теж врахувати те, що наставництво може мати трошки ширшу категорію дітей, які потребують підтримки. Це дуже гарна така діяльність, яка зараз може підсилити і підтримати дітей, в тому числі дітей, які можливо втратили когось із батьків. Тим паче, що така практика є, ви можливо знаєте, є проєкт Gen Ukrainian, де підтримують таких дітей, і це наставництво воно просто неофіційне. Ну і взагалі в грудні у нас було 46

наставників офіційних, мені здається, що на таку велику країну, ну ми маємо створити умови для того, щоб їх ставало більше, відповідно впорядкувати, внормувати це на рівні законопроекту.

Ми готові долучатися і надалі до цієї робочої групи і всі ці застереження, які сьогодні обговорювалися, в робочому порядку вирішувати, але все ж таки не зупиняти процес, тому що активність дуже зросла, дякуючи пані Тетяні і цьому законопроекту в тому числі, всій групі депутатів. До наставництва дуже великий зараз інтерес, і ми би мали це врегулювати для того, щоб було безпечно та продуктивно для дітей.

Дякую дуже.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Ірино.

Я, до речі, тут, колеги, Тетяно Василівно, чесно, я от просто відкрив текст законопроекту і там попереднє речення в статті 14, попереднє перед тим, яке цитував Павло Миколайович, мене, чесно кажучи, теж напружує, просто зараз не хочу його зачитувати, витратити час, але я скажу, що знову-таки тут є над чим попрацювати. При тому, що я законопроект, ідею і взагалі там 90 відсотків того, що я підтримую повністю, але є речі, на які треба звернути увагу, бо якщо це не буде виправлено, то я сам не знаю, ну я не зможу підтримати, чесно скажу, друзі.

Пані Дар'є Герасимчук, будь ласка.

ГЕРАСИМЧУК Д.М. Дякую.

Я якраз один із наставників, які є неофіційні в Україні, тому що я маю особистий досвід наставництва і розумію, як за допомогою мого наставництва змінилося життя конкретної дитини, яка вже зараз є дорослим молодим чоловіком, абсолютно соціалізованим, працює, забезпечує сам себе і навіть періодично намагається щось допомагати мені. Це власне про наставництво.

І чому я такий неофіційний наставник? Саме тому, що справді у наставництві у нас був абсолютний бардак, давайте чесно, і навіть коли я почала обіймати цю посаду, я відповідно перше, за що я взялася, це було наставництво. Але в певний час я здалася, тому що не розуміла, як це правильно урегулювати. Тому я дуже вдячна всім колегам, які працювали над цим законопроектом, бо він надзвичайно важливий. Він справді про можливість для дітей, тому я дуже прошу його підтримати за основу. Звичайно, у нас до ідеалу ще далеко, ми дійсно працюємо і будемо працювати, і ніхто не говорить, що він ідеальний.

Але я також хотіла би дуже коротко висловитися з приводу того, як я читаю цю норму. Для мене ця норма – це про тих батьків, які у нас, на жаль, є такі випадки, де родина не позбавлена, де батьки не позбавлені батьківських прав, там або вони знаходяться в якомусь стані процесу, або їм дають черговий шанс, і батьки говорять, тобто всі навколо, і соціальні служби бачать, що дитині потрібен наставник, а батьки продовжують говорити, що ні, нам ніякого наставника не потрібно, і дитина просто позбавляється можливості отримати такого наставника через таких недолугих батьків, які ще знаходяться в стані, коли їх не позбавили батьківських прав.

Тому я читаю цю норму саме ось так. Проте згодна, що, можливо, треба доопрацювати і подивитися. Проте за основу цей законопроект, як на мене, потрібно прийняти зараз, тому що справді динаміку не можна втрачати.

І останнє, що я хотіла сказати, висловитися з приводу дітей в спеціальних школах. Всі знають, всі в Україні бачать мою позицію. Я за спеціальну освіту, за спеціальні школи, проте в даному випадку я не погоджуюсь з Павлом Миколайовичем з приводу того, що я вважаю, що ми не можемо обмежити дітей в спеціальних школах, які справді живуть на пансіоні, знаходяться на пансіоні, тому що вони віддалено від родини.

Якщо батьки погоджуються, я вважаю, що нам не треба це прибирати, якщо батьки погоджуються, що дитині потрібен наставник, чому би й ні?

Якщо наставник є поруч з дитиною і може бути в одному місті, і може допомагати дитині, ми ж не говоримо про те, що цей наставник заміняє функцію батьків, в жодному разі ні. Тому я вважаю, що справді у нас чітко прописано про те, що батьки мають дати погодження, що це не примусово для дитини, то таку можливість для дітей і в спеціальних навчальних закладах ми маємо залишити. І я з вами абсолютно погоджуюсь, що це має стосуватися всіх навчальних закладів спеціальних різного профілю, тому що діти, які справді живуть на пансіоні, можуть скористатися нагодою, можливо, ширші можливості, можливо, батьки розуміють, що вони не стільки уваги можуть приділити дитині, не дати ті знання, які може дати наставник, тому я за те, щоб наставництво у нас максимально розвивалося і не гальмувати зараз його жодним чином. Будемо доопрацьовувати.

Дякую ще раз всім колегам за цю прекрасну роботу.

СУШКО П.М. А спеціалізовані школи, можна почути, чим відрізняються? Спеціальні від спеціалізованих? Чому спеціалізованій тоді не потрібний наставник? Наприклад, школа "Динамо Київ", де діти проживають, або балетна школа Катерини Кухар, там чому не можна наставників? Діти ж теж на пансіоні.

ГЕРАСИМЧУК Д.М. Павло Миколайович, абсолютно не проти. Абсолютно не проти. Я думаю, що і колеги були би не проти. Якщо ми більшій кількості дітей дамо можливість мати наставника, то я не бачу в цьому абсолютно ніяких ризиків. Я думаю, що і колеги теж не проти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, але, пані Дар'я, я думаю, що Павло Миколайович слушно казав, що це не може бути примусово. Тобто сам факт перебування в спеціалізованому закладі не може бути підставою для того,

щоб дитині сказали: так, у тебе наступного тижня буде наставник. Не може працювати таким чином просто.

СКРИПКА Т.В. Так, а хто говорить, пане голово? Хто говорить про примус?

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяно Василівно, Тетяно Василівно! Знову-таки, там є декілька речень, я ж звернув вашу увагу там на ще одне речення...

СКРИПКА Т.В. Де ви прочитали, пане голово?

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяно Василівно, що нам важливо, як в будь-якому законі? Добитися того, щоб не було так, коли от у нас була суперечка, не суперечка, а просто обмін думками з Павлом Миколайовичем, на ваших же очах, що він каже: а от я з Мін'юстом так це прочитав і так це зрозумів. А я кажу: а я от зрозумів інакше. Тобто вони мають бути такими, щоб усі розуміли одне і те саме, щоб не було такого, що власне сталося.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, я просто поясню. Дивіться, тут дискримінаційна норма в чому? Що факт перебування дитини в спецзакладі або в спеціалізованому закладі розглядається не як потреба в освіті, яку не може дати загальноосвітня школа, або це якийсь вищий рівень, спортивні надбання і так далі, а факт, що дитині потрібен наставник в разі перебування там, розумієте?

ПОТУРАЄВ М.Р. Точно-точно, я ж і кажу, Павле Миколайовичу, що це не може бути.

СУШКО П.М. Що якась не така дитина або батьки не такі якісь, що потрібно все. Якщо він туди потрапив, то точно потрібен наставник, а от батьки, ви доводьте тоді, що їй не потрібен він. А чому тоді має якась людина приходити? Я кажу, я ж бачив ці Біблії, які лежать там від різних релігійних організацій. А право на свободу віросповідання? Ніхто це не обговорює? Які наставники будуть туди приходити, від яких конфесій і так далі? Дитина має обирати сама. Я просто кажу, завалені були шафи, ТСК ми приїжджали на Рівненщину, просто от шафи завалені були. Що там відбувається, ну ніхто ж не знає.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно погоджуюсь з тим, що там точно є над чим попрацювати.

Так, пані Ірино, одну хвилиночку, зараз Володимир Михайлович В'ятрович підняв руку. І потім тоді ви, добре?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Колеги, дивіться, ми в принципі, наскільки я зрозумів з обговорення, всі вважаємо, що ідея наставництва це правильно. Далі, ми в принципі всі вважаємо, що ця ідея потребує якоїсь законодавчої основи, платформи, відповідно що потрібен якийсь законопроект. А це і є якраз про перше читання, це і є про за основу. Всі інші речі можемо дискутувати, доопрацьовувати до другого читання.

Тому мені здається, що пропозиція Тетяни зараз ухвалювати за основу абсолютно слухна, якщо ми справді всі погоджуємося на тому, що наставництво є корисним і потребує законодавчої бази.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я думаю, що погоджуємось всі. Тільки Павло Миколайович слушно звернув увагу на певні ризиковані там речі.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, я звернув увагу лише на робочих групах, але чомусь ці речі, вони взагалі не були підтримані на робочій групі. І я просто в якийсь час просто перестав туди приходити і мої помічники, тому що їх просто не чули. А якби їх почули тоді чи на робочій групі, от ми про взаємоповагу кажемо, так, то напевно ми зараз не обговорювали б ці речі, ми абсолютно прийняли би за основу законопроект і в цілому одразу. Правильно?

СКРИПКА Т.В. Микито Руслановичу, ну насправді...

ПОТУРАЄВ М.Р. В будь-якому процесі бувають складнощі.

Тетяно Василівно, якщо ваша ласка, давайте Ірину...

СКРИПКА Т.В. Так, добре.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

_____. Дякую. Я лише хотіла дійсно підтримати цей законопроект і подякувати пані Тетяні і всім депутатам, які долучилися до цього законопроекту, бо це дійсно важлива ініціатива. Ми також погоджуємося, що є над чим попрацювати.

Тому ми готові і надалі долучатися до робочої групи, щоб доопрацьовувати ті зміни, які сьогодні ми обговорюємо. Тому дякую. І також просила б підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, переходимо до голосування. Я думаю, що ми всі почули всі зауваження важливі і слухні, але моя позиція – це все можна виправити до другого читання відповідними поправками.

Тому, колеги, ставлю на голосування пропозицію рекомендувати Верховній Раді України включити законопроект 13200 до порядку денного сесії та за результатами розгляду у першому читанні прийняти за основу.

Співдоповідачкою від комітету пропонується визначити Тетяну Василівну Скрипку – голову профільного підкомітету у справах сім'ї та дітей.

Колеги, ставлю цю пропозицію на голосування. Хто за?

Потураєв – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

НАЛЬОТОВ Д.О. Нальотов – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павле Миколайовичу, ти утримався?

Утримався Павло Миколайович Сушко.

Колеги, хто проти? Проти немає.

Дякую, колеги.

Рішення прийнято.

Колеги, останнє питання нашого порядку денного – це наше рішення за результатами виїзного засідання 17 квітня 2025 року "Київщина. Місця пам'яті".

Власне я би дав слово зараз Володимир Михайловичу В'ятровичу. А, і Миколі Леонідовичу (вибач, Миколо Леонідовичу, не побачив твою руку).

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я з іншого питання дуже коротко хотів сказати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Тоді по цьому питанню Володимир Михайлович і я думаю, що будемо тоді голосувати.

В'ЯТРОВИЧ В.М. По-перше, дякую за організацію цієї поїздки.

Насправді було дуже цікаво і трошки навіть надихаюче, тому що ми побачили, що робота робиться, що важлива робота робиться, вже багато чого зроблено. І я думаю, що це варто якось робити прикладом для інших областей і знаємо, що така робоча група продовжує працювати, тому це хороший початок. Подяка тим людям, які за це взяли.

А що стосується конкретно наших рішень, то у мене єдине зауваження, це до пункту третього – розглянути доцільність визначення державного підприємства "Україна туристична" як потенційного оператора зазначених маршрутів з відповідним закріпленням функцій. А нам точно треба конкретно вписувати якогось оператора, навіть якщо він державний? Тобто якось трохи дивно воно виглядає в контексті інших загальних правильних рішень. Тут якесь дуже конкретне і дуже таке лобістське. Поясніть мені, чому власне це з'явилося.

ПОТУРАЄВ М.Р. Може Ірина Мирославівна знає.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Ще раз доброго дня, колеги. Найперше я теж хотіла би подякувати за те, що це виїзне засідання відбулося. Йому передувала значна і тривала робота. І по суті наше виїзне засідання це модель аналогічних виїзних засідань, які ми плануємо проводити в областях, де будуть розгорнуті маршрути пам'яті. І власне під час цього виїзного засідання по місцях пам'яті Київщини ми обговорили, ми не тільки побачили, як можна це робити правильно, як можна вшановувати пам'ять захисників, але разом з тим, що потрібно напрацьовувати конкретні механізми і рішення на державному рівні. І от під час нашого засідання були запропоновані деякі тези, які і лягли в основу цих пропозицій. Тому, пане Володимире, якраз третій пункт було запропоновано під час спілкування. Але якщо у вас є якісь застереження, я думаю, що це можна переформулювати, подати в інакшому. Тому що ми плануємо і в інших областях обов'язково відвідувати маршрути пам'яті і власне цей досвід масштабувати і на інші регіони України.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я просто вважаю, що може не варто згадувати конкретне підприємство. Щоб воно не виглядало, що ми це робимо під дане конкретне підприємство. Ну трохи дивно...

ПОТУРАЄВ М.Р. Підтримую Володимира В'ятровича. Пропоную прийняти це рішення в редакції комітету, а цей пункт переформулювати таким чином, щоб залишити дискрецію для міністерства, яке може визначити операторів якихось.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Гаразд.

ПОТУРАЄВ М.Р. Бо сама по собі ідея, щоб були якісь оператори, вона абсолютно здорова, але ну точно не наша функція когось конкретно визначати, рекомендувати когось конкретно визначити. Підтримую Володимира В'ятровича. Тому в редакції комітету, я вважаю, цю дискрецію можна залишити міністерству та й усе.

Євгенія Михайлівна Кравчук, будь ласка. По цьому питанню?

КРАВЧУК Є.М. Да, це по цьому питанню. У мене пропозиція, щоб ми запланували, я не кажу дату, але в найближчі місяці, поїздки на Чернігівщину, теж по їхнім маршрутам. Бо я була з делегацією ALDE в Ягідному, це одна з таких сильних емоційно локацій...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Там, де школа?

КРАВЧУК Є.М. Так, там, де в підвалі тримали більше 300 людей. І ми насправді більше торкалися саме розповідей людей, тобто не обговорювали там концепцію цього музею, але є, можна прочитати, на "Європейській правді" вийшла велика стаття, там є певні теж такі дискусії. Бо там дійсно, я розумію цих людей, коли я була в цьому підвалі, там же ж він старий, але хочуть зберегти, там описаний кожен папірчик, він збіркою – той, який в підвалі, і очевидно, що треба максимально залишити, як це було. Але там підлога прогниває, тобто там в будь-якому випадку потрібні якісь рішення, щоб і щось створити сучасне, яке би там давало якісь інші можливості, в тому числі загалом там про війну люди розуміли, і зберегти цей підвал. Але так, щоб він просто від часу не розвалився. Так що якщо його просто, ну, з цією конструкцією підлоги нічого не зробити, вона просто провалюється, бо це там, можу показати фото, але ж ми хочемо, щоб якимось воно було в системі, як-то кажуть.

Тому, якщо є згода, я можу зв'язатися з головою військової адміністрації, і звичайно з міністерством це треба робити разом, бо насправді у них вже на цих локаціях оцей новий слоган про "Пам'ятай, розповідай", тобто воно вже забрендковано, не оцим старим варіантом "Не відводь очей". Тобто воно вже в контексті вбудовано. І там крім Ягідного, є ще інші локації. Було би теж цікаво подивитися. І це, в принципі, не так далеко від Києва, це можна зробити одним днем (дві години туди і назад).

В'ЯТРОВИЧ В.М. Підтримую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Нам туди точно треба їхати і бажано не особливо відкладаючи. Чому, я поясню. Бо нам там на місці треба буде оцінити ще один аспект, про який зараз Євгенія Михайлівна не сказала.

КРАВЧУК Є.М. Про ЮНЕСКО. І про ЮНЕСКО можна поговорити.

ПОТУРАЄВ М.Р. І про ЮНЕСКО, до речі, теж. Тобто нам точно про музеєфікацію треба буде поговорити. Але там є ще один момент, колеги, на який треба зважати. Значить, там багато чого тримається на розповідях тих, хто пережив окупацію. Але люди, як відомо, вони ж психологічно не можуть все життя розповідати свої історії – це просто ж травмує постійно людей. Вони в якийсь момент перестануть. То треба з'ясувати нам, може перед поїздкою або може під час цієї поїздки, чи ведеться документація свідчень? Щоб у нас були всі свідчення задокументовані. Тому що коли задокументовані, вони можуть стати частиною музейних експозицій, інсталяцій і так далі, ну в залежності від того, як воно технічно вирішується. І це дуже важливо. І це дуже важливо.

Я, до речі, про це подумав, ще коли ми з вами були в Бучі, і це питання треба ставити. Тобто треба точно рекомендувати, щоб ми якось в нашому, не

знаю, три- і чотирикутнику визначили, хто би міг взятися за документацію. Причому документацію не під розслідування, да, тому що прокурори то робили документацію, це зрозуміло. Але це документація іншого типу – це документація як от, дякувати богові, ентузіасти встигли задокументувати свідчення людей, які пережили Голодомор, наприклад, або Голокост.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Є хороший приклад документування - наш великий проєкт про Майдан, який робив і координував Інститут національної пам'яті. Записано, здається, кілька тисяч спогадів по всій Україні. Тобто були корпункти по місцях, де люди могли прийти і там була обладнана відеотехніка, були навчені інтерв'юери, які проводили інтерв'ювання. Відповідно зараз маємо величезну базу даних, яка в майбутньому може бути використана там для музеїв, фільмів. Тобто все в хорошій якості, в кіношній якості зроблено.

ПОТУРАЄВ М.Р. Але тим більше, як?

КРАВЧУК Є.М. Колеги, якщо можна, я ще додам?

ПОТУРАЄВ М.Р. Да, будь ласка, Євгеніє.

КРАВЧУК Є.М. Я думаю, що нам точно треба запросити Суспільне, бо вони як мережа, тобто як телерадіо, не просто телерадіокомпанія, а найбільшу мають мережу корпунктів по всій Україні. Вони можуть частково це виконувати...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Да, вони можуть бути інфраструктурою. Так.

КРАВЧУК Є.М. Можемо і варто запросити Інститут національної пам'яті, і обов'язково Міністерство культури і стратегічної комунікації. І не лише по там в питаннях (*нерозбірливо*) ... під Мінкультом, але й ми можемо також розглянути питання по "Чернігову стародавньому", бо там дуже довго тягнеться ця процедура подачі документів, розгляду. Треба з'ясувати, по ЮНЕСКО, бо вони дуже хочуть, це для них важливо, щоб це було як додаткове (*нерозбірливо*)... що це ніякий не захист в контексті, що це там Patriot не появиться біля центру Чернігова від цього, але воно могло би бути дуже символічно. Крім того, це в контексті оцього нашого наративи про тисячолітню історію України, бо там насправді Спаський собор, він такої ж давнини, такої ж, був побудований приблизно, коли і Софія Київська, тобто більше тисячі років тому.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я пропоную тоді по цьому прийняти таке рішення, щоб зробити це до кінця червня, причому не просто до кінця червня, а до періоду відряджень, які починаються там в кінці червня, тобто в перших двох декадах червня. І пропоную так і планувати, і прошу секретаріат це теж взяти до уваги. Значить, давайте в робочому порядку визначати дати, не будемо відкладати, щоб ми в червні це могли зробити. Добре?

І так, я тоді пропоную прийняти рішення, затвердити, точніше, рішення нашого комітету за результатами виїзного засідання від 17 квітня 2025 року "Київщина. Місця пам'яті" у редакції комітету з внесенням відповідно змін у пункт третій цього рішення. Якщо немає, колеги, заперечень, прошу підтримати таку пропозицію.

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

І слово має Микола Леонідович Княжицький, який має нам щось важливе повідомити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. Дякую, колеги.

Я просто без голосування хотів попросити пана голову і звернути увагу всіх колег, щоб ми винесли в зал законопроект про демографічну політику. Я хочу нагадати, що саме наш комітет відповідно до розподілу повноважень повинен займатися демографічною політикою. Але чомусь цим займається Комітет з питань національних меншин. Мабуть тому, що колись відповідне профільне міністерство було створено на базі міністерства іншого, яке цьому комітету підпорядковувалось, але у нього зовсім змінилися функції. Ви знаєте, що у нас є віце-прем'єр-міністр і міністр, який очолив це міністерство, пан Чернишов. Але вони займаються лише питаннями

біженців. Наш же законопроект, який був підтриманий комітетом, займався також питаннями внутрішньо переміщених осіб і питаннями народжуваності в тому числі і дітей. І в цьому законопроекті було передбачено створення фонду спеціального для того, щоб на це були бюджети, який би міг наповнюватися як державними коштами, так і коштами грантодавців чи доброчинців для підтримки внутрішньо переміщених осіб, для підтримки біженців.

Цей законопроект не є провладний чи опозиційний, просто є цілісна і його підписали депутати з різних фракцій, і наш комітет за нього проголосував. Ви пам'ятаєте, що був альтернативний проект Третьякової, ми його не підтримали і вона погодилася підтримати наш проект.

У нас зараз це знову розділено між відомствами і є окрема агенція в Мінекономіки, є окреме міністерство, ніхто цілісно питаннями демографії, біженцями, ВПО, співпрацею з діаспорою, питаннями дитячої народжуваності не займається. І я дуже просив би шановного пана голову, по-перше, нагадати, що це є відповідальність нашого комітету запросити до нас міністра, бо він не на наш комітет ходить, а по-друге, ініціювати винесення цього законопроекту, підтриманого нашим комітетом, в зал.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

Я ініціюю це питання перед Погоджувальною радою.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я не бачу жодних перешкод.

Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ще прохання, надішліть остаточний текст заяви про 8 травня, яке ми будемо ухвалювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку, якраз поки ми говорили, він у мене є від Юри Мосолова. І я зараз його прямо в чат, перевіряю, щоб воно відкрилося, воно відкрилося, прямо в загальний чат комітету я його от прямо. Вже є.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я вам дуже дякую за дуже конструктивну і плідну роботу сьогодні. Всіх був радий бачити. Спокійного і безпечного дня. І до скорої зустрічі.

На цьому засідання комітету оголошую закритим. До побачення.